

UVODNO IZLAGANJE

***NA KONVENCIJI POVODOM POTPISIVANJA
OPŠTEG KOLEKTIVNOG UGOVORA***

LJUBISAV ORBOVIĆ,

***PREDSEDNIK SAVEZA
SAMOSTALNIH SINDIKATA SRBIJE***

Beograd, 29. april 2008. god.

Cenjene kolegkinice i kolege,

Posle dve i po godine intenzivnih i slobodno mogu da kažem, svakodnevnih, aktivnosti, mukotrpnih pregovora i usaglašavanja, konačno smo dočekali taj dan da zaključimo Opšti kolektivni ugovor.

Zašto mukotrpnih?

Posebno zbog nedovoljnog razumevanja funkcije socijalnog dijaloga i važnosti sistema kolektivnih ugovora, ili pak njihovog ignorisanja od strane Unije poslodavaca Srbije,

Dozvolite mi da vas, na današnjoj Konvenciji, ukratko podsetim na neke značajne činjenice vezane za proces kolektivnog pregovaranja.

Prvo, ne smemo zaboraviti da su kroz istoriju radničkog pokreta, u nedostatku socijalnog zakonodavstva, radnici stalnim štrajkovima uspevali da se izbore za veća prava i bolje uslove rada, što je poslodavcima, zbog stalnih prekida rada, stvaralo ogromne troškove.

Zbog toga su sami poslodavci prvi ponudili radnicima i sindikatima zaključivanje kolektivnih ugovora kojima su regulisana uzajamna prava i obaveze radnika i poslodavaca, što znači, da su kolektivni ugovori posmatrano sa stanovišta nastanka, dobrim delom posledica inicijative poslodavaca.

Naime, s jedne strane, upravo kao i međunarodni radni standardi danas, kolektivni ugovori su i tada imali za cilj da se ujednače uslovi rada u jednoj grani i da se utvrdi određeni opseg prava koji treba priznati zaposlenima, a sve sa ciljem da se spreči nelojalna konkurencija među poslodavcima.

Razvoj sistema kolektivnih ugovora, koji je bio uspostavljen i uspešno funkcionisao deset godina u Srbiji, zaustavljen je Zakonom o radu iz 2001. godine, a donošenjem Zakona o radu 2005. godine, prestali su da

važe Opšti kolektivni ugovor, i 36 posebnih (granskih) kolektivnih ugovora.

Kako bi sprečili negativne posledice prestanka važenja Opšteg kolektivnog ugovora, naše dve sindikalne centrale, kao reprezentativni sindikati, odmah su preduzele mere kako bi se ušlo u proces kolektivnog pregovaranja i u Zakonom predviđenom roku zaključio Opšti kolektivni ugovor.

Radna verzija Opšteg kolektivnog ugovora sačinjena je u maju 2005. godine, formirani pregovarački odbori sindikata, na organima sindikata u toku juna 2005. godine utvrđen sindikalni predlog Opšteg kolektivnog ugovora, i isti, uz poziv na pregovore, dostavljen Uniji poslodavaca Srbije.

Zvanično, pregovori su započeli početkom avgusta 2005. godine.

Samo mesec dana kasnije, potpisan je protokol između pregovaračkih timova Unije poslodavaca Srbije i naše dve sindikalne centrale, kojim je potvrđen usaglašen tekst Opšteg kolektivnog ugovora i dostavljen nadležnim organima socijalnih partnera na usvajanje.

Upravni odbor Unije poslodavaca, na sednici održanoj 20. septembra 2005. godine odlučio je da, bez obzira na, ponavljam, parafiranje svake pojedinačne strane teksta, usaglašen tekst Kolektivnog ugovora ne prihvati.

Posredovala je i Fondacija Fridrh Ebert, u februaru 2006. godine, pozvajući na razgovor i nastavak pregovora sva tri socijalna partnera, sa ciljem da se zaključí Opšti kolektivni ugovor. Posredovanje nije dalo odgovarajuće rezultate. Dalje, na zahtev Saveza samostalnih sindikata Srbije, Socijalno ekonomski savet Srbije, u martu 2006. godine, donosi Zaključak kojim se preporučuje nastavak pregovara oko spornih pitanja.

Ostajući na stanovištu da se jedino kroz redovan socijalni dijalog ravnopravnih partnera problemi mogu kvalitetno i dugoročno rešavati, u toku 2007. godine, Savez samostalnih sindikata Srbije više puta je zahtevao

od Vlade Republike Srbije, da preduzme mere u cilju njegovog otpočinjanja.

Polazeći od konstatacije da je nivo socijalnog dijaloga nizak i nezadovoljavajući, na sednici održanoj početkom novembra, Veće Saveza samostalnih sindikata Srbije, usvojilo je zaključak da predstavnici Saveza samostalnih sindikata Srbije neće učestvovati u radu Socijalno ekonomskog saveta, do sednice kojoj će prisustvovati predsednik Vlade Republike Srbije. Praktično pružena je šansa da se dijalogom u tripartitnom savetu, pokuša prevazilaženje zastoja i problema, postigne kompromis i definišu rešenja.

Kako su aktivnosti i rezultati izostali, Veće Saveza samostalnih sindikata Srbije u februaru 2008. godine, donelo je Odluku o organizovanju prvomajskih protesta i to za VEĆE PLATE, VEĆE PENZIJE, BRŽE ZAPOŠLjAVANjE, SOCIJALNI DIJALOG I ZAKLjUČIVANjE KOLEKTIVNIH UGOVORA.

Sve ove, i mnoge druge probleme, smo, 31. marta, na proširenoj sednici Predsedništva izneli Predsedniku Republike Srbije, gospodinu Borisu Tadiću.

Kao znak obostrane želje da se oni prevaziđu u interesu Srbije i njenih građana, potpisali smo 23. aprila 2008. godine, PROTOKOL O RAZUMEVANjU, u kome je jasno naglašena spremnost Predsednika da se, u okviru svojih nadležnosti, angažuje

na stvaranju uslova za suštinski i redovan socijalni dijalog u Srbiji,

na prevazilaženju zastoja u kolektivnom pregovaranju i zaključivanju kolektivnih ugovora.

U okviru priprema za prvomajski protest, Savez samostalnih sindikata Srbije je 17. aprila 2008. godine, organizovao Okrugli sto na temu „Zašto je Srbija bez kolektivnih ugovora?“.

Učestvovali su predstavnici naše dve sindikalne centralne, nadležnih ministarstava, jedan broj naučnih i

javnih radnika, novoizabrano rukovodstvo Unije poslodavaca Srbije i drugi.

I složili smo se da Srbiji trebaju kolektivni ugovori, koji znače i veća prava zaposlenih, ali i uravnotežen i brži privredni razvoj zemlje.

Uvažene kolegice i kolege,

Šta radnici i sindikati dobijaju današnjim potpisivanjem Opšteg kolektivnog ugovora.

Prvo što želim istaći, jeste činjenica da se potpisivanjem ovog Kolektivnog ugovora, uvodi princip po kome se obezbeđuju veća prava od zakonom utvrđenih i druga prava koja nisu zakonom regulisana.

Potpisivanjem Opšteg kolektivnog ugovora, stvaraju se pretpostavke za uređivanje industrijskih odnosa u Republici Srbiji, po uzoru na razvijene evropske zemlje.

Zaključivanjem Opšteg kolektivnog ugovora:

- zaposleni dobijaju veća i sigurnija prava iz radnog odnosa;
 - sindikati dobijaju značajan instrument za zaštitu i unapređenje prava radnika;
 - stvaraju se pretpostavke za zaključivanje posebnih kolektivnih ugovora i kvalitetnijih kolektivnih ugovora kod poslodavaca.
-
- Zatim, određuje se visina regresa u iznosu prosečne mesečne zarade u Republici Srbiji;
 - mesečni iznos naknade za ishranu u visini 20% prosečne mesečne zarade u Republici Srbiji;
 - povećan je minuli rad na 0,5%, u odnosu na zakonski minimum od 0,4%;

Da vas podsetim, putem amandmana koje je predložio Savez samostalnih sindikata Srbije i lobiranja poslaničkih grupa, uspeli smo da u Zakonu o radu 2005. godine, utvrdimo obavezu poslodavca da isplati regres, topli obrok i minuli rad. Međutim, visina regresa i toplog obroka nije

određena Zakonom već Opštim kolektivnim ugovorom, tako da je u proteklom periodu bilo ne malo zloupotreba i, rekao bih, direktnog ismevanja ovih odredaba Zakona.

Dalje,

- povećani su procenti za uvećanu zaradu iznad zakonskog minimuma, i to za rad na dan praznika sa 110 na 120%, za rad noću sa 26 na 30%;
- utvrđena su sredstva od najmanje 0,15% u odnosu na masu sredstava isplaćenih za zarade, na ime prevencije radne invalidnosti i rekreativnog odmora;
- osnovna zarada za najjednostavniji posao ugovara se za period koji ne može biti duži od 6 meseci;
- definisano je da osnovna zarada predstavlja proizvod koeficijenta posla i osnovne zarade za najjednostavniji posao;
- definisani su uslovi za isplatu minimalne zarade kroz aneks ugovora o radu;
- definisani su kriterijumi za iskazivanje viška zaposlenih;
- određena je veća otpremnina od zakonskog minimuma za višak zaposlenih, i to: 1/3 zarade za svaku godinu rada, ili 50% prosečne zarade po zaposlenom u Republici;
- povećana je zaštita predstavnika zaposlenih i sindikata, na dve godine po prestanku funkcije;
- formiran je Fond za razvoj demokratskih industrijskih odnosa, socijalnog dijaloga, razvoj i unapređivanje kolektivnog pregovaranja i edukacije zaposlenih.

Na kraju želim da istaknem, da istinski socijalni dijalog nema alternativu.

Uslov za dalji razvoj demokratije, privredni razvoj i socijalnu stabilnost u Republici Srbiji je, upravo kroz dijalog, postizanje nacionalnog konsenzusa u definisanju dugoročne i održive strategije ekonomskog i socijalnog razvoja zemlje.

Naša naredna aktivnost će, u tom smislu, biti zaključivanje tripartitnog pakta čiji će potpisnici biti svi relevantni i odgovorni društveni činioци, tu mislim na nosioce izvršne i zakonodavne vlasti (Skupštinu, Vladu, predsednika Republike), udruženja poslodavaca i Privrednu komoru Srbije, kao i na reprezentativne sindikate (Savez samostalnih sindikata Srbije i Ujedinjene granske sindikate „Nezavisnost“).

Bez namere da prejudiciram konačan naziv našeg budućeg pisanog dogovora, ali imajući u vidu da će potpisnici biti socijalni partneri, predlažem da započnemo sa pripremom teksta Socijalog pakta.

Nadam se da će nam za usaglašavanje i potpisivanje biti potrebno mnogo manje vremena od ovog koje smo nepotrebno i na štetu pre svega Srbije i njenih građana, izgubili u naporima da potpišemo Opšti kolektivni ugovor.

Uveren da svi želimo isto: DALJI RAZVOJ I BOLJI ŽIVOT SRBIJE I NJENIH GRAĐANA koristim priliku da vas sve pozovem da Prvog maja od 12 časova, budete sa nama na Trgu Nikole Pašića i u protestnoj šetnji.